

STÄLL OM!

FÖR FRED PÅ JORDEN OCH FRED MED JORDEN

NR 3 MARS 2025

STÄLL OM!

FÖR FRED PÅ JORDEN OCH FRED MED JORDEN

NR 3 FEBRUARI 2025

fredsredaktion@gmail.com

Redaktion: Tord Björk, Lorenz Jolin,
Åke Eriksson (red.sekr. och teknisk produktion),
Annelie Hultén Contreras.

Ställ om! arbetar med uppropet *För fred och klimaträttvisa*
som grund. För innehållet i signerade artiklar
ansvarar skribenten själv.

Ställ om! är en tidning gjord av aktivister för
fred på jorden och fred med jorden. Det är en
tidning i PDF-format som ska kunna läsas på
datorns skärm, på ”padda” och telefon.
Den kan skrivas ut i A4.

Ställ om! görs med uppropet *För fred och
klimaträttvisa* som grund. Redaktionen är
en självständig del av *Nätverket för fred och
klimaträttvisa* som bildats av organisationer
som undertecknat uppropet.

Ställ om! är ett projekt helt utanför pengarnas
värld: inga arvoden, inga tryckkostnader, inga
prenumerantpengar. Tanken är att ***Ställ om!***
ska vara så intressant och matnyttig för folk i
klimat- och fredsrörelsen att den så att säga
sprider sig själv genom nätverken.

Här är ordet fritt – i alla fall för dem som
är med och kämpar för ***fred på jorden och
fred med jorden!***

Så om du vill att fler ska läsa det du just nu har
på skärmen: Sprid ***Ställ om!*** i dina nätverk!
DELA! DELA! DELA!

Bilden som pryder vår första sida den här
gången är från fredsorganisationernas
fackeltåg i Stockholm vid lucia förra året. Vi
behöver ljus i mörkret. Vi behöver upplysning
och fri folkbildning. Den här gången handlar
vår serie av ”folk i rörelse” bland annat om
denna viktiga länk i folkrörelsernas strävan.

KRIG MOT VÄTTERN

FOTO: INGRID LILJA

Försvarets materielverk, FMV, som har en omfattande provning av krigsmateriel strax norr om Karlsborg, kräver att så gott som alla miljö- och skyddsvillkor ska upphävas. Anledningen är att FMV kraftigt vill utöka sina provskjutningar invid och över Vättern.

FMV försöker nu utnyttja det femåriga undantagstillstånd som regeringen har beslutat om. Regeringen ger möjlighet till undantag i gällande regelverk för

miljöfrågor, trots att det kan leda till skador i miljön och även för människor.

Ett redan känt faktum är att människor i Kallinge drabbats av cancer som orsakats av försvarets utsläpp i vattendrag i området.

Om Försvarets materielverk får som de vill är det försvarets egen tillsynsmyndighet (FIHM) som får besluta vad som är tillåtet eller inte. Hittills har det krävts tillstånd från länsstyrelsen för att ändra villkor.

Detta kan bli dödsstöten för Vättern som är dricksvattentäkt för stora delar av Mellansverige. Redan nu finns restriktioner för hur ofta man bör äta både fisk och kräfter som fångas i Vättern.

Vättern är en dricksvattentäkt och ett känsligt naturområde som måste bevaras. Är det inte försvarets uppgift att värna människor?

Eva Berglind

Pressmeddelande 2025-02-14 från Aktion Rädda Vättern

Försvarets materielverk vill öppna fullskaligt krig mot Vättern!

Försvarets materielverk (FMV) kräver av sin tillsynsmyndighet försvarsinspektören (FIHM) att få öppna ett fullskaligt krig mot Vättern!

Det är det första exemplet Aktion Rädda Vättern känner till på vad som händer nu när regeringen från och med 1 januari i år har beslutat om ett femårigt undantagstillstånd från miljölagstiftningen för militära verksamheter.

FMV kräver att nästan alla begränsningar i gällande miljötillstånd från 2010 ska upphöra. Inga begränsningar vad gäller mängden utskjuten ammunition i dricksvattentäkten Vättern ska längre gälla. Alla bullervillkor och tidsbegränsningar ska upphöra. Kraftigare undervattenssprängningar ska kunna göras och inga begränsningar ska finnas vad gäller flygprovningar. Blyad ammunition ska inte längre undvikas. I praktiken ska FMV nu kunna föra ett fullskaligt krig mot Vätterns dricksvatten och känsliga ekosystem – om FIHM går med på kraven.

Och det är alltså inte Putin och hans ryska armé, som angriper vår sjö och vår livsviktiga dricksvattenförsörjning, utan vårt eget svenska försvar!

FMV kräver i sin anmälan till FIHM att följande miljövillkor ska upphävas:

Villkor 1: inga begränsningar vad gäller utsläpp till luft, mark och vatten ska gälla.

Villkor 2: inga tidsbegränsningar – även påsk, midsommar och julafton ska kunna vara provningsdagar.

Villkor 3 får vara kvar eftersom det bara kräver att skjutningar ska undvikas vid vissa vädersituationer och eftersom det är ett villkor som är nästan omöjligt för tillsynsmyndigheten att följa upp.

Villkor 4: inga krav på att varna för extra kraftigt buller.

Villkor 5 får vara kvar eftersom det står att skjutning mot projektilfång ska ske "så långt det är möjligt". FMV avgör själv vad som är möjligt.

Villkor 6: buller får nu ske närsomhelst och hur mycket som helst.

Villkor 7: inga begränsningar på hur stora sprängladdningar som får detoneras.

Villkor 8: värsta skjutningar får ske utan hänsyn till vindriktningen.

Villkor 9: FMV bestämmer själv när markvibrationer ska mätas, inga åtgärder behöver vidtas vid för kraftiga vibrationer.

Villkor 10: begränsningar av bullernivåer vid Röknehuvud 1:1 kan nonchaleras.

Villkor 11 får vara kvar! Det beror på att FMV sedan 2016 (då mark- och miljödomstolen ansåg att FMV bröt mot villkoret) numera hävdar att man inte skuter i vattnet eller på vattenytan, utan istället strax ovanför vattenytan. Därmed nonchaleras syftet med villkor 11 och därför har granatbeskjutningen av norra Vättern, alldeles intill fiskeförbudsområde, kunnat fortgå. Åklagarmyndigheten har dessutom uttalat att villkor 11 är så

vagt och oklart formulerat att det inte går att använda vid tillsyn och ev. misstänkt miljöbrott. Syftet med villkor 11 – att undvika användningen av brisant ammunition i Vättern – har alltså redan saboterats av FMV.

Villkor 12: inga begränsningar vad gäller vindriktning.

Villkor 13: större undervattenssprängningar ska nu kunna ske, men man vill fortsatt komma överens med länsstyrelsen.

Villkor 14 får vara kvar då det är ett helt tandlöst villkor med formulering att projektiler och granater ”i största möjliga utsträckning” ska ”bärgas”. De tusentals granater som under de senaste 10 åren sprängts söder om Rökneöarna har naturligtvis inte ”bärgats”.

Villkor 15,16 och 17: alla begränsningar av flygprovning tas bort.

Villkor 18: nu ska blyad ammunition inte undvikas längre.

Villkor 19–22 är självklarheter som får vara kvar.

Villkor 23 som gäller sprängkammaren ska dock upphöra.

FMV:s anmälan att i stort sett få slippa alla sina miljövillkor är ett tydligt bevis på att det inom försvarsorga-

nisationerna saknas både kunskap och ansvarstagande. Aktion Rädda Vättern hävdar att FIHM måste skicka tillbaka FMV:s anmälan med ett tydligt och bestämt besked att gällande skyddsvillkor inte kommer att upphävas.

Elisabeth Lennartsson, *ordförande*
Christer Haagman *miljöjuridisk talesperson*

Hela FMV:s anmälan finns att läsa här:

<https://www.aktionraddavattern.se/fmv-anmaler-krav-pa-borttagande-av-sa-gott-som-alla-miljovillkor-for-verksamheten/>

Gällande tillstånd för FMV från 2010 finns här:

<https://www.aktionraddavattern.se/fmvs-tillstand-fran-2010-11-18/>

Aktion Rädda Vättern

Hemsida: <http://www.aktionraddavattern.se/>

Facebook: <https://www.facebook.com/RaddaVattern>

Rent vatten är en förutsättning för allt liv.

FOTO: INGRID LILJA

Folkbildningsstafetten blickar bakåt och framåt

Den 19 september 2024 lämnade finansministern över en budgetproposition som minskar anslagen till studieförbunden med nästan en tredjedel (!) fram till 2026. Inför överlämningen gjordes en dygnslång manifestation för folkbildningen på Mynttorget i Stockholm: Folkbildningsstafetten.

Lite drygt två månader senare, när den första snön yr in över sta'n, får *Ställ om!* träffa två av möjliggörarna, Lidija Badel och Godwyll Osei-Amoako. Båda arbetar på ABF Stockholm.

Det tog ett tag att hitta någon som ville berätta om Folkbildningsstafetten. Jag hade nästan gett upp, när det kom ett entusiastiskt mejl från Lidija Badel på ABF Stockholm. Kul, tänkte jag! Utan att ha en aning om vilken lyckträff det var. Badel betonade att hon och den kollega hon ville ha med i intervjun, Godwyll Osei-Amoako, bara skulle kunna ge sina personliga perspektiv. Perfekt. Precis vad jag var ute efter (enligt instruktioner från erfarna redaktionsmedlemmar). För en fullständigare bild borde jag, fortsatte hon, ta kontakt med initiativtagarna, en grupp som kallar sig Till Folkbildningens Försvär (TFF).

Badel är samordnare för scenkonstgrupper på ABF Stockholm och kände redan de fyra aktivister som bildade TFF – Anna Gustafson, Ann Zetterberg, Sven Nyberg och Sten-Åke Pettersson – från en av sina samverkansgrupper. Alla fyra har flera decenniers erfarenhet av folkbildning:

– De har ju varit cirkelledare i massor av år på Teater Reflex... De är med i alla de här föreningarna som har byggt upp Enskedespelet och Teater Reflex och Södra Fot och har sådan vana vid stora projekt och då bara händer det: "Vad kan jag göra? Ja, men du kan göra det här; det blir jättebra!" Och sedan så kommer folk in och, till slut, börjar hitta på egna grejer de kan göra, som man inte ens hade kunnat komma på om man satt och bara skulle... utan tillsammans, så blir det jättehäftiga saker.

Men det var Badels kollega, Godwyll Osei-Amoako, som först engagerades till det projekt som utmynnade i Folkbildningsstafetten. Calle Nathansson, koncernchef och studieombudsman, kallade honom till ett möte med aktivisterna.

– Det var en känsla av kamp, att vi måste göra nå-

gonting för att på något sätt synliggöra vad det kostar att göra dessa nedskärningar i folkbildningen. Så vi satt och talade lite fritt och landade i att de ville ha en manifestation på Mynttorget i samband med den sedvanliga budgetpromenaden.

Osei-Amoako är projektledare inom medlemsorganisationer på ABF Stockholm och fick ansvar för samordningen. Hans första tanke var att han behövde någon som kan kultur.

– Lidija var en fantastisk kollega som bara hoppade på direkt.

Förverkligandet av TFF:s idé kom till slut att samla över 35 olika organisationer och föreningar. En lista på de 26 – däribland Klimatriksdagen och Gretas Gamlingar – som stod som arrangörer finns här:

<https://www.facebook.com/events/1193855801833833/>

Osei-Amoako berättar:

– Vi valde ju att fokusera på studieförbunden och på folkbildningsaktörer. Men det fanns en hel lista av människor och organisationer som inte syntes officiellt, som bidrog med logistik, som jag blev helt tagen av också – Wow, det här är medlemsorganisationer som förstår vilka förutsättningar vi verkar under, som är beredda att, kanske inte stå i rampljuset, men ändå vara med och bidra.

Det blev också en inspiration för oss i hur vi ska hantera våra relationer med medlemsorganisationer. För att det blir ett ge och ta och ibland så kan det kännas skevt. Men här kändes det att det bara flöt på, på ett sätt som jag kanske inte har sett tidigare och då tar jag med mig det: Vi tittar på helheten, vi tittar på hur vi kan få det här att funka. Det är ett samarbete. Och i ett samarbete så kan man ibland behöva dra lasset själv i en period utan att det på något sätt ska påverka helheten och den typen av inspiration fick jag när jag såg hur en del av våra medlemsorganisationer fanns där.

Även Badel minns med glädje hur många som fanns i bakgrunden och hjälpte till.

– I arbetet med grafisk formgivning och marknadsföring var jättestora delar av ABF-huset dessutom med och hjälpte till med en massa grejer, från kommunikation till att sprida det till medlemsorganisationer eller hjälpa till att ringa samtal till folk, för att liksom nå fram till att vara på plats och vi säger så här "Vi hann inte göra klart den här vimpeln, kan du göra det?" Och då sitter vår kvalitetsansvarig och gör vimplar. Eller att en, ja, som

Minna Bolin, samordnare för film och musik, avsätter flera dagar av sin arbetstid till att vara på plats och göra teknik. Vaktmästeriet, Informationen, KFM (Kultur/Förening/Medlem), Studieprogrammet, Program & Lokal, studieombudsmannen, Press och kommunikation, praktikanter... Alla hjälpte till att möjliggöra Folkbildningsstafetten.

Hon tillägger att i arbetarrörelsen har det alltid handlat om till var och en efter behov och från var och en efter förmåga, så det kändes rätt att just ABF Stockholm, som är det största bildningsförbundet, drog ett extra lass för den gemensamma saken. Det finns ideologiska skillnader mellan förbunden och de har ju olika inriktningar.

– Men vi har samma mål: demokrati och jämlikhet.

Det som, enligt Badel, mest liknar hur de arbetade fram Folkbildningsstafetten är SocForum

<https://abfstockholm.se/socforum/>

– Där tänker alla: Vad behövs? Då gör vi det!

*

Liksom kringarbetet bjöd själva aktionen på överraskningar. Osei-Amoako minns, till exempel, sin första reaktion, när TFF förklarade att aktionen skulle pågå i 24 timmar:

"Men stopp ett tag, menar ni att ni vill vara där på natten?! På hösten...?"

"Ja."

– Och då, någonstans i bakhuvudet, tänkte jag: Det här är en rolig idé, låt oss utforska den. Men sedan, under processen, då märkte jag att, nej, men de kommer att göra det här! Vi skapade en struktur omkring dem, så att det fanns en säkerhetsvakt som fanns i området. Jag blev väldigt berörd av att de faktiskt menade allvar. Det var inte bara att de ville manifestera, de ville på något sätt visa vad det innebär. De offrade sin tid. Även på natten.

Och de hade en egen struktur kring det också och hade boksamtal nattetid. Det var väldigt imponerande och det bidrog till att man engagerade sig ännu mer. Det var många sena nätter här i ABF-huset, med planering och genomförande och det var spännande. Kul.

För att få med de andra studieförbunden i något sådant krävdes kreativa lösningar, för behoven kunde se väldigt olika ut. Osei-Amoako exemplifierar med ett av hans favoritinslag.

– En grupp som heter Medis 5, som kommer från Sensus, från daglig verksamhet. Då kommer de ett gäng och sjunger och spelar väldigt fint, om bland annat klimatet, hur världen ser ut. Och att man kan, med hjälp av folkbildning, skapa, vad ska man säga, ett medel för att kommunicera det tycker jag är väldigt spännande och ett väldigt kreativt sätt att ta sig an en del av de här sakerna.

Han lyfter särskilt fram just engagemanget hos de ungdomar som medverkade i Folkbildningsstafetten:

– Det var inte bara att man kom till sin programpunkt och sedan försvann – man stannade kvar.

En annan sak som han vill uppmärksamma var bredden.

– Vi hade någon från Etiopiska föreningen som rosta-
de kaffe och visade processen. Det var väldigt mycket som
ägde rum. När man får se det samlat, då ser man bred-

den. Och jag tror att bredden var det vi verkligen ville visa. Det här är vad folkbildning är: det kan vara sång-
kören, det kan också vara kafferosteriet, studiecirkeln,
det kan vara ungdomarna som vill skapa ett band och
förändra världen.

Tack vare den bredden möttes människor som nog annars inte skulle ha mötts.

Badel berättar att det fanns både ett program med framträdanden och en aktivitetsyta.

– På aktivitetsytan hölls studiecirklar och andra träffar och när någon aktivitet avslutats, så stannade människor ändå kvar och ville hjälpa till med andra grejer och jag tänker att det är inte bara att den traditionen finns inom folkbildningsvärlden, inom civilsamhället och föreningslivet, men också att man blir inspirerad till att vara med och hjälpa till – att det bara kommer, spontant, när man hamnar i ett sammanhang där man bara vill.

En annan sak som slog henne var hur glada alla var.

– Det är ju en ganska sorglig tid vi lever i.

I Folkbildningsstafetten fanns samhörighet och en känsla av att kunna göra något.

*

Hur ser framtiden för folkbildningen ut? Både Badel och Osei-Amoako är optimister, utan att under-
skatta hindren.

– Folkbildningsstafetten har gett debatten ett nytt utgångsläge, säger Osei-Amoako.

– För gemene man, ute på gatan, tänker att studieförbunden konkurrerar mot varandra eller att de liksom slåss om samma resurser. Men genom Folkbildningsstafetten visade vi att vi sitter i det här skeppet tillsammans och vi är alla beredda att stå upp för folkbildningens värde.

– Nedskärningar påverkar alla och alla studieförbund har ju ett ursprung i någon form av rörelse som på något sätt har påverkat människors liv till det bättre. Och det tror jag är viktigt att vi synliggör mer: vi är inte konkurrenter på det sättet, vi kan samlas kring folkbildningens värde och betydelse på ett tydligt sätt. För det skickar tydliga signaler till beslutsfattarna.

Badel instämmer. Hon hittar också en källa till hopp i historien.

– Det har alltid varit en kamp att få tillgång till kunskap och möjlighet att vara medskapande i kulturen. När vi har våra introduktioner och berättar om folkbildningens historia, så pratar vi om ojämlikheten i samhället i slutet av 1800-talet och att den skola som fanns just då var väldigt grundläggande – alltså som den stora majoriteten fick – att lära sig läsa, skriva, räkna, men mycket kristendomslära. Men även den skolan var ju någonting som man fick kämpa sig till att ha över huvud taget. Den kom ju inte ur det blå och för att någon ville vara snäll mot den stora majoriteten, utan den har ju också kämpats fram. Så jag tänker: Det ska fan gå!, skrattar hon.

– Dessutom sitter de fyra aktivisterna i TFF just nu och funderar på nästa steg. Håll utkik efter det och slå följe...

*

Jag undrar om Badel och Osei-Amoako har några personliga tips för en fredskultur, i ett folkbild-

ningsperspektiv. Båda ser ett problem i att relationer allt oftare tar formen av transaktioner i samhället. Det är lätt att bara leta upp en tjänst, betala för den och gå. Det som då riskerar att gå förlorat är det stora och helheten och hur man hittar gemenskap med andra, som Badel uttrycker det. Där ser de ideella föreningar som en motvikt, som skapar rum för människor att träffas och lära känna varandra. I föreningsverksamhet finns demokratin i det lilla. En mera jämlik maktfördelning, som inte polariserar.

Osei-Amoako, som också är politiskt aktiv, sammanfattar det så här:

– Om vi kan identifiera vad som förenar oss, då tror jag att vi har en styrka att förändra. Där. Vi behöver inte komma överens om allting. Det är en del av demokratin.

Vi kan tycka olika, men ändå verka mot samma mål, om vi identifierar vad som är absolut viktigast – den här minipunkten, där vi alla kan enas.

Badel fyller i:

– Vi ska kunna säga emot varandra och så spinna vidare på det – alltså, spinna vidare på Vad vill vi?

Några slutord?

Lidija Badel:

– Att folk ska fortsätta engagera sig!

Godwyll Osei-Amoako:

– Vi har en byggnad på Sveavägen 41, som alla får komma till. Och det är verkligen så. Alla får komma hit. Vi ser gärna att det är fler här: Kom till ABF!

Annelie Hultén Contreras

Vad betyder folkbildning för dig?

Ett demokratiskt sätt att delta i samhället. Folkbildning för mig betyder helt enkelt inkludering, mångfald, demokrati och makt över sin egen möjlighet att förändra, för sig själv.

Godwyll Osei-Amoako,
projektledare inom medlems-
organisationer (ABF Stockholm)

Någon form av väldigt mellanmännisklig frihet och trygghet, där alla får vara som de är, även jag och även andra, och så gör man något tillsammans. Att man har liksom den tilliten till varandra också – just att det inte är någon som kommer utifrån och säger vad man ska lära sig eller göra, utan att man faktiskt kan välja det själv och styra över det själv och utforska kunskap på egen hand.

Lidija Badel,
samordnare för scenkonst
(ABF Stockholm)

www.facebook.com/abf.stockholm

<https://youtu.be/C3sJdk9hwzk?list=PLZPlka2HZqQ0YMzQy6L5-LKnSAnMIMfw5>

Västra Götalands regionen har beslutat att ta bort allmän linje på gymnasienivå på sin folkhögskola i Biskopsgården.

<https://www.mittskifte.org/petitions/montera-inte-ner-folkhogskolan-i-biskopsgarden-igen>

<https://www.folketshusochparker.se/evenemang/film-filmdistribution-live-pa-bio/make-democracy-great-again/>

”Det samiska folket och samisk kunskap om hållbart liv i samklang med naturen måste behandlas som en del av lösningen, inte som en del av problemet, när vi ställer om vårt samhälle.”

Blir rennäringen omställningens offer?

Runt om i Sápmi planeras just nu flera storskaliga gruv- och vindkraftsprojekt som hotar den samiska kulturen och samiska rättigheter.

Det är inget nytt. Den svenska staten har under århundraden exploaterat samiska marker och kränkt samiska rättigheter. Motiven för exploateringarna har varierat men det handlar om koloniala mönster som upprepas, på senare tid alltmer i den ”gröna” omställningens namn.

Det här tas upp i en rapport som är framtagen av Samerådet och Amnesty Norge, Amnesty Sverige och Amnesty Finland. Rapporten undersöker risker och problem som rör mänskliga rättigheter för samerna i de nordiska länderna.

De fallstudier som presenteras visar hur otillräcklig lagstiftning och politik kan leda till årslånga tvister med

stora konsekvenser för drabbade samer. Rapporten pekar på de nationella myndigheternas undermåliga förståelse för den samiska kulturen och för samiska rättigheter. Maktobalansen och de begränsade möjligheterna till meningsfullt samiskt deltagande gör det också svårt för drabbade samer att få sina rättigheter tillgodosedda eller få rättslig prövning.

Amnesty International säger att om Sverige inte agerar nu kan klimatomställningen leda till oöverblickbara konsekvenser för samers rättigheter. På sikt hotas den samiska kulturens överlevnad.

<https://www.amnesty.se/agerahub/svenska-staten-maste-respektera-samers-rattigheter/>

Läs mer här:

<https://www.sverigesnatur.org/aktuellt/omstridd-gruva-utmanar-gron-omstallning/>

Folk i rörelse

Aktioner i Sverige 23 februari

<https://folkmotdca.se/global-day-to-close-bases/>

Aktioner i Litauen och andra länder

<https://worldbeyondwar.org/what-happened-on-the-global-day-of-action-to-close-bases/>

Länkat

Europas gröna omställning riskerar upprepa koloniala mönster

Investeringar i grön energi i Nordafrika gynnar europeiska länder men kan innebära stora kostnader för lokalbefolkningen. Det varnar Greenpeace MENA och MENAFem movement för i en ny rapport, där de pekar på att projekt i Marocko och Egypten upprepar tidigare koloniala mönster genom att utnyttja naturresurser utan att gynna lokalsamhällena.

<https://tidningenglobal.se/2025/21-februari-2025/europas-grona-omstallning-riskerar-upprepa-koloniala-monster/>

Nytt ris kan ge kraftigt sänka klimatutsläpp

En ny sort av ris med upp till 70 procent lägre metanutsläpp har tagits fram av svenska och kinesiska forskare. Ris är basföda för ungefär hälften av världens befolkning och odlingen leder i dag till stora utsläpp av metan.

<https://www.svt.se/nyheter/vetenskap/nytt-ris-kan-ge-kraftigt-sankta-klimatutslapp>

Hugg, baby, hugg! säger industrin och ministern

Lägre oljepriser kräver ökad produktion. Därför ropar Donald Trump "Drill, baby, drill" för att ge amerikanerna lägre bensinpriser. I Sverige finns motsvarigheten i skogspolitiken. "Hugg, baby, hugg" ropar skogsindustrin och landsbygdsministern. Men lägre virkespriser gynnar

inte de svenska skogsägarna, skriver SMB:s krönikör Leif Öster.

<https://supermiljobloggen.se/debatt/kronika-debatt/hugg-baby-hugg-sager-industrin-och-ministern-ett-daligt-rad-till-skogsagarna/>

Bryt bilberoendet

Anslut dig till Naturskyddsföreningens kampanj och skriv under för dessa krav.

Öka takten på järnvägsunderhållet.

Skapa fler järnvägsspår.

Stötta kommunerna med mer pengar till cykel- och kollektivtrafik.

https://www.naturskyddsforeningen.se/kampanj/bryt-bilberoendet/?utm_source=Newsletter&utm_medium=email&utm_content=Stoppa%20t%C3%A5gstruelsen%20regeringen%21&utm_campaign=Campaign-bilberoende-lansering-2025

Kapprustning i Arktis – kan freden bestå?

Donald Trump utesluter inte militärt våld för att ta kontroll över Grönland. Längs Sibiriens kust rustar Ryssland till tändarna. Den regelbaserade ordningen knakar och naturresurser lockar när isarna smälter. Så hur ska freden i Arktis bestå?

<https://tidningensy.se/2025/22-februari-2025/kapprustning-i-arktis-kan-freden-besta>

Folk i rörelse

På 39-årsdagen av mordet på Olof Palme, fredagen den 28 februari, hedrades statsminister Olof Palmes arbete för gemensam säkerhet, alliansfrihet och fred.

Mötesdeltagare!

Det är nu 39 år sedan Olof Palme blev skjuten till döds i centrala Stockholm. En del av er som är här i dag var inte födda då. Att vi ändå har samlats här, äldre och yngre, efter så många år är märkligt kan man tycka.

Men det beror på att Palme var en så inspirerande politiker och att vi har många skäl att tänka på honom i dagens värld.

Den storpolitiska scenen ändrar sig ju dag för dag. Men Palmes engagemang för de små nationerna som utsätts för stormaktspolitik är ju lika aktuellt som någonsin.

Exemplen är många. Men mest tänker vi kanske på Ukraina och Gaza, skådeplatser för två blodiga konflikter.

Ukrainas framtid förhandlas i dag fram över befolkningens huvuden mellan Trump och Putin. Det är krasst och utgången är oviss. Och det politiska spelet kring kriget har också tidigare innehållit beslut som fattats inte bara i Moskva utan i Washington och Västeuropa.

När det gäller palestiniernas öde är framtiden än mer oroande: Trump och Netanyahu diskuterar lösningar som om det handlade om boskap medan övergreppen fortsätter.

Olof Palme hade hävt upp sin bestämda röst om han

hade levat. För honom var kampen för fred och nedrustning nära knuten till respekten för alla människors, alla folks, rätt att forma en trygg framtid. Och för att Sverige inte skulle inordna sig i en militärallians, utan kunna tala med egen röst.

Fortfarande vet vi inte varför Palme blev mördad. Gärningsmannen dök upp, sköt och försvann.

Men när dödsbudet kom slogs nog de allra flesta av tanken att det var fiender till Palmes politiska gärning som låg bakom. Att de hade bestämt sig för att göra av med en statsminister som de såg som ett hot mot sina egna dagordningar.

Vi vet som sagt var inte efter alla dessa år vad som låg bakom. Och en anledning till att vi inte vet är att mordutredningen i viktiga avseenden sköttes på ett skandalöst dåligt sätt. Även så här långt i efterhand kan det väcka upprördhet och förstämning.

Så mycket blev inte gjort och så mycket blev fel gjort, särskilt de första åren. Var det inkompetens? Eller var det feghet och ovilja att röra vid känsliga omständigheter? Frågorna lever kvar.

Det har ändå kommit en del lösningar från rättsapparaten. De har haft en sak gemensam.

De har handlat om att Palme inte alls döddes för sina övertygelser och sin politiska gärning.

Det första stora spåret var den kurdiska organisationen PKK. Det var besynnerligt. PKK hatade inte Palme. Och de hade inga skäl att göra det. Palme var en av de fåtaliga europeiska politiker som verkligen engagerade sig i de förtryckta folkens framtid.

Den som drev PKK-spåret var det första årets spåringsledare Hans Holmér. Det visade sig snart att han inte hade några som helst bevis för sin tes. Det var bara luft.

Sedan kom åtalet mot Christer Pettersson, en missbrukare som av allt att döma faktiskt var socialdemokrat och som inte tycktes ha haft några fientliga tankar mot Palme. Pettersson kunde vara våldsam, hans värld handlade mycket om sprit och droger och när han blev

förbannad var han farlig. Men han genomförde inga kallblodiga dåd och han använde aldrig skjutvapen.

Han friades av hovrätten. Bevisningen höll inte.

En tredje kandidat var den stillsamme försäkrings-tjänstemannen Stig Engström. Åklagaren lade år 2020 ner Palmeutredningen med hänvisning till misstankar mot just Engström som då var avliden. Men åklagaren kunde inte lägga fram något motiv, ingen teknisk bevisning och inga vittnesutpekanden av Engström som gärningsman.

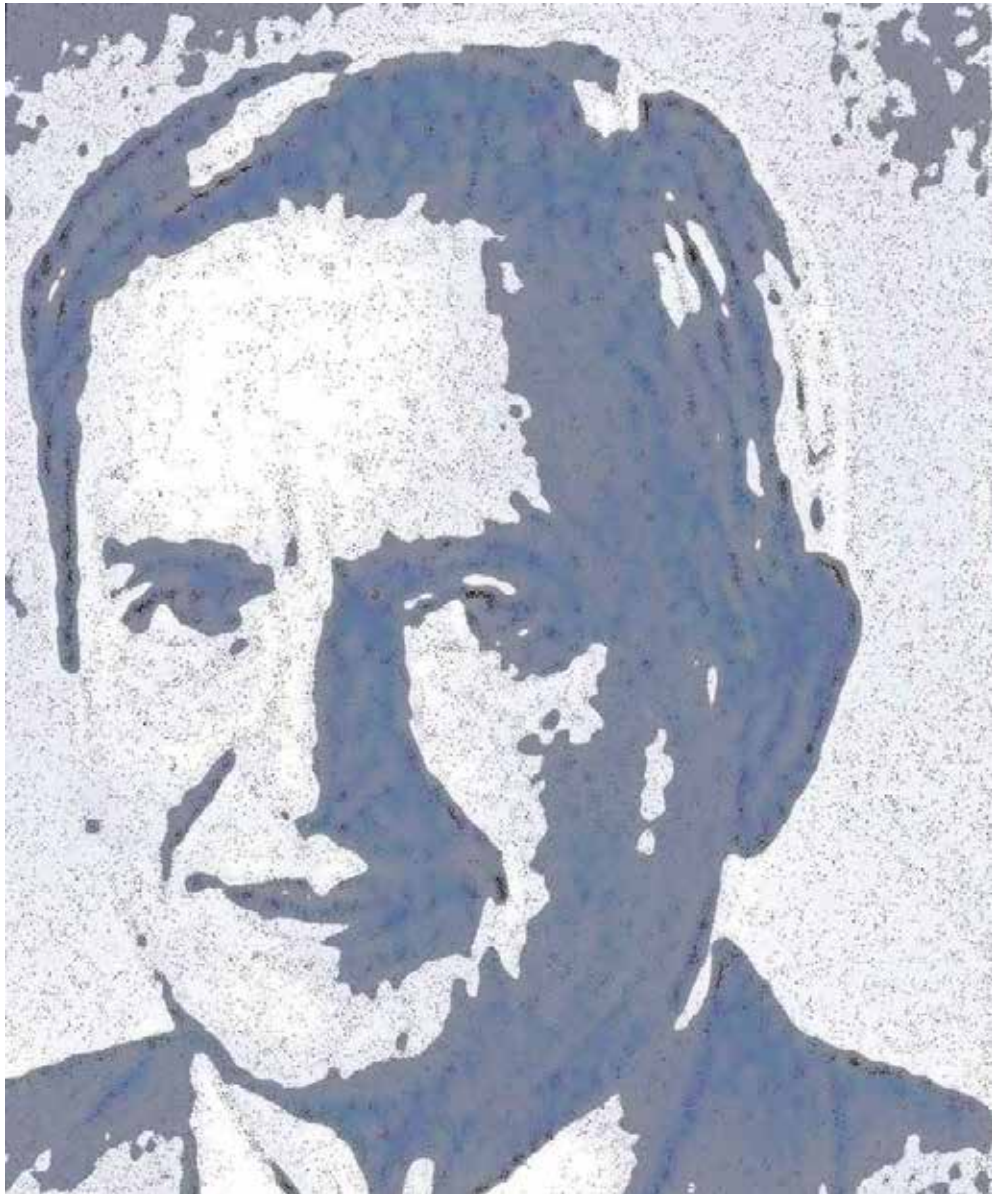
I den meningen står vi fortfarande där vi stod dagen efter mordet. Inga av de centrala frågorna är besvarade. Men myndigheters oförmåga eller ovilja att utreda

Palmes död har inte fått människor i det här landet att glömma honom. Och när vi går till platsen där han blev skjuten så är det för att själva minnas – och för att påminna andra om en politiker som fortfarande förtjänar att hedras och som vi kan hämta inspiration från.

Låt mig avsluta med ett citat av Palme, ett som speglar hans obrutna optimism – något vi behöver i dag:

”Samhället är människans verk. Det är inte en naturkraft, inte en gudomlig ordning, inte heller en maskin som rullar av sig själv. Det är vi som skapar samhället och det är vi som kan förändra det”.

Gunnar Wall

Gemensam säkerhet är namnet på en rapport från den så kallade Palmekommissionen, en oberoende internationell kommission för nedrustnings- och säkerhetsfrågor ledd av Sveriges statsminister Olof Palme. Kommissionen utvecklade idén att *internationell säkerhet måste vila på samarbete för gemensam överlevnad i stället för på hot om ömsesidig förintelse, att nationer och folk kan känna sig trygga bara när deras motsvarigheter i andra länder känner sig trygga.*

Det var 1982, vid en tidpunkt då det kalla kriget nådde en kulmen och risken för ett globalt kärnvapenkrig var akut. *Kommissionen såg säkerhet som ett gemensamt problem och förordade gemensamma lösningar för nedrustning och minskad spänning.*

Ordet är fritt:

Klimatimperialismen tar över

Imperialism i olika former har vi sett under historiens gång. Nu bör vi lägga till begreppet klimatimperialism.

Ordet imperialism är som ordet rasism, det definieras på olika sätt beroende på vem som använder det. Men den gemensamma definitionen kan sägas vara *en makt av något slag som använder sin makt för att underkuva eller utnyttja en svagare makt. Det kan ske genom till exempel militärt angrepp, ekonomisk utsugning, exploatering eller erövring av landområden eller kulturellt förtryck.*

Det är länge sedan imperialismen antog formen av kolonialisering, eftersom det är resurskrävande och svårt att inta och sedan behålla ett främmande territorium. Alltså använder sig moderna imperialister av andra metoder, och det är här vi finner klimatimperialisterna.

Vilka ska betala?

Vid FN:s klimatkonferens COP29 i Baku 2024 krävde de fattiga länderna ett årligt stöd från de rika länderna på 1 300 miljarder dollar, resultatet blev 300 miljarder. Som vanligt är det de redan utsatta länderna som främst drabbas av ett sämre klimat med torka och översvämningar. Då det är de rika industriländerna som under lång tid skapat det försämrade klimatet, vore det rimligt att de ersätter de fattiga länderna ordentligt för att kunna ta ut en mer miljövänlig riktning för sin tillväxt.

Representanter för de rika länderna på COP29 menade

att nya industriländer som Indien måste bidra mer för att stoppa växthusgaserna. Men är det verkligen rättvist. Bör inte de industrinationer som är huvudorsaken till klimatkrisen stå för en större kostnad? Under perioden 1850–2020 släppte Indien ut uppskattningsvis 83 gigaton koldioxid. Under samma period släppte USA ut 527 gigaton och EU/Europa 301 gigaton. Vem som bär störst skuld är enkelt att avgöra.¹

Det är fossilindustrin i de rika länderna som trycker på för att slippa ta till drastiska åtgärder. Noterbart är att antalet lobbyister från fossilindustrin ständigt ökar vid FN:s klimatkonferenser. Vid COP29 räknades de till cirka 1 800 stycken. Eftersom de har välfyllda plånböcker och stora resurser lär de kunna påverka delegaterna mer än miljöorganisationernas utsända.

Fattiga länder utnyttjas

Kapitalexport är en typ av imperialism som vi såg födas för över 100 år sedan. Idag exporteras också klimatproblemen. Innebörden är densamma: Berika de redan rika.

Nuvarande regeringen har förklarat att om Sverige inte lyckas uppnå sina mål om att minska utsläppen, är man beredd att vända sig till de så kallade utvecklingsländerna och köpa deras utsläppsrättigheter för att kompensera bristande miljöinsatser i Sverige. Med andra ord vältra över klimatproblemet på de fattiga länderna. Det är cyniskt även om det lindas in i ett svammel om att det kan hjälpa utvecklingsländerna att bli mer miljövänliga.

De svenska klimatmålen ska, enligt regeringen, uppnås på "ett kostnadseffektivt sätt".²

Även den tidigare (s)-ledda regeringen hade liknande tankar. Och inte bara tankar. Energimyndigheten lät ett norskt företag plantera skog i Uganda som ett sätt att reducera de globala utsläppen. Problemet var att det skedde på bekostnad av tusentals småbönder som tvingades iväg från området. Projektet innebar att befolkningen i området kom att lida av brist på mat och rent vatten. Efter att det uppmärksammats lade dåvarande regering fortsatta planer på hyllan.³

EU:s rika länder jagar nu för fullt efter lämpliga nationer att köpa utsläppsrätter från. Det har uppstått en skarp konkurrenssituation som påminner om gamla sjönationers tävling om att hinna först för att skaffa nya kolonier och byta glaspärlor mot rikedom.

Jakten på "gröna råvaror"

Det pågår en klappjakt mellan världens rika länder om att komma åt värdefulla mineraler i framför allt Afrika som ska användas för den "gröna omställningen" i de rika länderna. Resultatet i de fattiga länderna blir många gånger ökade miljöproblem.

Afrika beräknas ha omkring 30 procent av världens mineraler som behövs för den gröna omställningen, det handlar om bland annat kobolt som används i batterier till mobiler, datorer och elfordon. För att komma åt mineralerna måste skogar och odlingsfält skövlas för gruvarbete och transporter.

Världens största fyndighet av litium lär ligga i Zimbabwe och är nu föremål för exploatering i stor skala. I en rapport konstateras att den lilla brytning som hittills skett har lett till vattenföroreningar, minskad biologisk mångfald och förstörda marker.

Amnesty har påpekat att inte enbart miljön utsätts för exploatering. I DR Kongo har gruvarbete inneburit att hela samhällen tvingats bort med militära insatser och mänskliga rättigheter kränkts.⁴

Kina dominerar världsmarknaden för sällsynta jordartsmetaller. Eftersom mineralerna är viktiga också för den militära industrin, finns det en upptrappad konkurrenssituation mellan Kina, USA och Europa som riskerar bli väpnad. Till exempel genom så kallade proxy-krig i Afrika.

Dumpa avfallet

Att dumpa avfall i fattiga länder är också en del av den nya klimatimperialismen. Det som i ord är bra, att elektronik kan återvinnas, blir i praktiken till en ny form av kolonialism.

100 000-tals ton elektroniskt avfall skeppas årligen från Europa till utvecklingsländerna. I Afrika samlas till exempel elektroniskt avfall på stora soptippar där barn och vuxna smälter bort plast från elkablarna för att det dyrbara råmaterialet ska kunna återvinnas och användas av de multinationella företagen. Under arbetet utsätts man för cancerogena ämnen och i marken samlas miljöfarliga tungmetaller.

Den rika världen skickar sina uttjänta datorer, mobil och annan elektronik och låter den fattiga världen offra hälsan för att överleva. Hanteringen av det elektroniska avfallet i Afrika beräknas sysselsätta omkring 100 000 människor och vara värt omkring 100 miljarder kronor,

pengar som huvudsakligen hamnar hos de multinationella bolagen.⁵

Kläder som imperialism

Textilproduktion kräver stora resurser. Det handlar om energi, kemikalier och användning av vatten som påverkar miljön. Tillverkningen av textilier beräknas stå för tio procent av de globala utsläppen av växthusgaser. Att tillverka ett kilo ny textil innebär ett utsläpp av växthusgaser på mellan 10 och 40 kilo. Varje år är det totala nettoinflödet av nya textilier till Sverige en bit över 10 kilo per person. Nästan alla kläder som säljs i Sverige tillverkas utanför EU och huvudsakligen i Asien.

Klimatimperialismen slår igenom i hela produktionskedjan. Bomullen kan odlas i Egypten, skickas till Bangladesh för att spinnas till tråd, vävas till tyg i Portugal, färgas i Indien och sys till ett par jeans i Italien. Och så säljas med god vinst i de rika länderna.⁶

"Strukturell klimatimperialism"

Det finns också vad man skulle kunna kalla en "strukturell klimatimperialism". Det handlar om att de fattiga länderna inte haft ekonomisk möjlighet att bygga upp den infrastruktur som behövs när klimatförändringarna slår till. De kan sakna tillgång till vatten vid torka, inte ha tillräcklig krisberedskap vid översvämningar eller andra naturkatastrofer. Dessutom är fattiga länder ofta mer beroende av klimat känsliga sektorer som jordbruk.

Den "strukturella imperialismen" har skapats under en lång tid då den rika världen utvecklats och industrialiserats på bekostnad av den fattiga världen. Under stora delar av 1800- och 1900-talet har Europa utnyttjat den fattiga världen som därmed inte haft möjlighet att själva fått utvecklas som man skulle ha kunnat.

Klimatets mest sårbara

De mest sårbara länderna i världen för klimatkatastrofer är Somalia, Syrien, DR Kongo, Afghanistan, Chad och Sydsudan.

De tio mest sårbara länderna i världen finns alla i fattiga regioner. Medan de tio länderna utgör omkring 5 procent av världens befolkning, har de endast bidragit till 0,28 procent av de globala utsläppen av koldioxid.⁷

Sveriges befolkning utgör omkring 0,12 procent av världens befolkning, men släpper ut ungefär lika mycket som de nämnda tio länderna (0,2 procent). Det är en enkel bild av var ansvaret för världens klimatförändring ligger – hos de industrialiserade rika länderna.

Det finns en grundläggande orättvisa i hur klimatkrisen uppkommit och hur den ska åtgärdas.

Christer Nordmark

¹ UNEP. Emissions Gap Report 2024

² www.regeringen.se Skr. 2023/24:59

³ www.riksdagen.se. Interpellationsdebatt 16 januari 2020

⁴ www.ui.se Rapport av "Environmental Justice Atlas", citerad i Utrikesmagasinet december 2021

⁵ www.ui.se "E-skrot både miljöbov och inkomstkälla" av Görrel Espelund

⁶ www.naturvardsverket.se & www.naturskyddsföreningen.se

⁷ Rescue i samarbete med World Resource Institute Rescue.org

Se även: <https://internationalen.se/miljardarernas-formogenheter-ar-koloniala-arv/>

Därför bär jag Palestinasjal

Det har gått över ett år sedan Hamas brutala terrorattack på Israel den 7 oktober 2023. Strax därefter inledde Israel ett folk mord mot Gazas befolkning. Några veckor senare bytte jag ut min vanliga halsduk mot en Palestinasjal. Med bytet vill jag uppmärksamma att palestinierna har varit fördrivna och utsatta för ockupation under många decennier, och att Gazaborna nu genomlider en humanitär katastrof.

Som den medelålders man jag är väcker min Palestinasjal uppmärksamhet och kräver ett visst mått av mod. En man frågade mig aggressivt om jag hatar judar och om jag jublade när Hamas angrep Israel. Än har jag inte blivit nerslagen, men jag är medveten om att konflikten väcker starka känslor och att risken finns.

De flesta reaktioner har varit positiva. En kvinna gav mig en varm kram, strök fingrarna över schalen och torkade sig i ögonvrån innan hon gick vidare utan ett ord.

En man tackade mig på bruten engelska, och flera andra har gett mig diskreta, varma leenden. Det tog tid innan jag förstod att leendena berodde på schalen jag bär.

Under årens lopp har jag läst hyllmeter om förintelsen. Redan som tonåring fördjupade jag mig i nazismens förbrytelser, vilket väckte frågan om människan är god eller ond – eller kanske både och. Bilden av en man som passivt inväntar ett nackskott vid kanten av en massgrav fyllde mig med fasa. Intill står unga, leende uniformerade män, med cigaretter i händerna, medan de likgiltigt betraktar morden. På fotografiet blir nazismens ideologi smärtsamt tydlig: mord som ansågs nödvändiga eftersom judar och romer betraktades som "Untermenschen" som måste utrotas.

När mina tre barn blev tillräckligt stora besökte vi tillsammans Theresienstadt, koncentrationslägret utanför Prag. Djupt tagen skrev vår äldsta dotter en skoluppsats om besöket. Min familj har deltagit i manifestationer till minne av Kristallnatten. Vi har fostrat våra barn att för alltid ta avstånd från rasism – inklusive antisemitism, islamofobi och antiziganism.

Förintelsen är ett av historiens grövsta brott mot mänskligheten, tillsammans med Stalins Gulag. Det finns dessvärre fler exempel. Minnet av förintelsen måste vårdas av alla som tror på mänskliga fri- och rättigheter. Förintelsen får aldrig glömmas, förnekas eller förminskas.

Som antirasist är det därför djupt kränkande att bli beskyddad för antisemitism. Att bli anklagad för att förminska Förintelsen när jag tar ställning mot Israels folk mord i Gaza. Att uttrycka att också palestinierna har rätt att leva utan förtryck. När jag hävdar att förintelsen inte får legitimera ett annat folk mord.

Gay Glans

I ord och ton om mönstring, värnplikt och att dras ut i krig

Unga söker råd och stöd hos Svenska Freds.

<https://www.svenskafreds.se/upptack/forsvars-och-sakerhetspolitik/pressmeddelande-fler-unga-som-tvingas-till-varnplikt-hor-av-sig-till-oss/>

Sången "Nein meine Söhne geb ich nicht"

av tyske Reinhard Mey finns i original här:

<https://youtu.be/1q-Ga3myTP4?si=WavwpOzt78JlMW8e>

Rolf Johansson har varit med och gjort en svensk version. Han berättar: "Herr Mey tyckte så mycket om vår svenska version att han la upp den på sin hemsida. Det gjorde oss väldigt glada."

Länk till den svenska "Nej, våra söner får ni ej":

https://youtu.be/NUVY_kewfa4?si=RQ260Dqs6wZ8FmsK

Ry Cooder sjunger om att se sitt barn gå ut i kriget:

<https://youtu.be/vtdxBjgCgiw?si=skcMtum8WeKMOBgp>

Därför lanserar vi Haag-gruppen

I mer än 500 dagar har Israel, med hjälp av mäktiga nationer som tillhandahåller diplomatisk täckmantel, militär utrustning och politiskt stöd, systematiskt brutit mot internationell lag i Gaza. Denna medverkan har utdelat ett förödande slag mot integriteten i FN-stadgan och dess grundläggande principer om mänskliga rättigheter, suverän jämlikhet och förbudet mot folkmord. Ett system som tillåter dödandet av uppskattningsvis 61.000 människor är inte bara i färd med att misslyckas - det har misslyckats.

Bevisen, som livestreamas till våra telefoner och bedöms av världens högsta domstolar, är otvetydiga. Från Internationella domstolens rådgivande yttrande om Israels olagliga ockupation av palestinska territorier till de arresteringsorder som utfärdats av Internationella brottmålsdomstolen (ICC) för Israels högsta ledare till de preliminära åtgärder som utfärdats i det folkmordskonventionsmål som väckts av Sydafrika, utgör Israels agerande tydliga brott mot internationell rätt.

Trots dessa domar fortsätter kränkningarna, möjliggjorda av nationer som fräckt utmanar världens högsta domstolar - med sanktioner mot tjänstemän, anställda och ombud för ICC och öppet trotsande av domstolens order.

Attacken mot det palestinska folket är ett eko av mörkakapitel i våra egna länders historia - Sydafrika under apartheid, Colombia under upprorsbekämpning och Malaysia under kolonialstyre. Dessa strider påminner oss om att orättvisa var som helst är ett hot mot rättvisa överallt. Vi må komma från olika kontinenter, men vi delar övertygelsen att självbelåtenhet är delaktighet i sådana brott. Försvaret av det palestinska folkets omistliga rätt till självbestämmande är ett kollektivt ansvar.

Det är därför vi, tillsammans med Bolivia, Kuba, Senegal, Honduras och Namibia, har startat Haaggruppen, en koalition som har åtagit sig att vidta beslutsamma och samordnade åtgärder för att utkräva ansvar för Israels brott.

Haag-gruppens tre inledande åtaganden drivs av dubbla krav: att få slut på straffriheten och att försvara mänskligheten.

Våra regeringar kommer att följa de häktningsorder som ICC utfärdat mot Israels premiärminister Benjamin Netanyahu och förre försvarsministern Yoav Gallant, med betoning på lämpliga, rättvisa och oberoende utredningar och åtal på nationell eller internationell nivå; vi kommer att förhindra att fartyg som transporterar militära förnödenheter till Israel använder våra hamnar; och vi kommer att förhindra alla vapenöverföringar som riskerar att möjliggöra ytterligare kränkningar av den humanitära rätten.

I en sammanlänkad värld finns orättvisans mekanismer i de globala leveranskedjornas väv. Avancerade vapen kan inte tillverkas utan metaller, komponenter, teknik och logistiknätverk som sträcker sig över kontinenter. Genom att samordna vår politik strävar vi efter att bygga ett bålverk för att försvara internationell rätt.

Vi tror på aktiv handling, inte på bön. Valet är skarpt: Antingen agerar vi tillsammans för att upprätthålla internationell rätt eller så riskerar vi att den kollapsar. Vi väljer att agera, inte bara för människorna i Gaza, utan för framtiden i en värld där rättvisa segrar över strafffrihet.

Låt detta ögonblick markera början på ett förnyat engagemang för internationalism och de principer som binder oss samman som en global gemenskap.

I solidaritet,

Cyril Ramaphosa, Sydafrikas president.

Anwar Ibrahim, Malaysias premiärminister.

Gustavo Petro, Colombias president.

Varsha Gandikota-Nellutla, generalsekreterare för Progressive International och tillförordnad ordförande för Haaggruppen.

För mer information om Progressive International:
<https://progressive.international/>

Bikini är inte bara en baddräkt

I en romersk villa på Sicilien finns flera mosaiker från 300-talet som avbildar kvinnor klädda i tvådelad miniatyrdräkt. Omedelbart efter krigsslutet 1945 lanserades de första bikinibaddräkterna, även om benämningen "bikini" inte tillkom då. I Australien väckte den nya baddräktsmodellen ett sådant uppseende att de första bikiniflickorna blev föremål för polisingripanden. Ordet bikini introducerades med den baddräktsmodell som presenterades den 5 juli 1946 av Louis Réard, som

samma år tagit över sin mors affär för damunderkläder. Ordet "bikini" syftar på Bikiniatollen i Marshallöarna, där USA den 30 juni 1946, fem dagar före plaggets lansering, genomfört ett kärnvapenprov. Ursprungligen hade Réard tänkt kalla sin skapelse Atomen på grund av dess ringa storlek, men kom på det nya namnet när kärnvapenproven fick omfattande uppmärksamhet. Réard valde namnet eftersom han ansåg att plagget var "ytterst explosionsartat". (Källa: Wikipedia)

Atombomben blev riktigt populär i USA. Här ser vi admiral William H.P. Blandy och hans hustru skära upp en tårta för att fira Operation Crossroads som provsprängningarna på Bikiniatollen kallades. Admiral Frank J. Lowry tittar på. Bilden togs den 7 november 1946. Vad skedde med de människor som bodde på Bikini? Det får du veta här:

<https://www.instagram.com/reel/Def-Q7nSYw9/?igsh=b201M2h3MWxxaHE0>

Fransk atombomb mot Algeriet 1960

Med anledning av uppmaningar om att ställa ett militariserat EU under franskt kärnvapenparaply publicerar vi här inledning och länk till ett uttalande om hur Frankrike skaffade sig kärnvapen:

Vi, undertecknade organisationer, som representerar drabbade samhällen, ursprungsbefolkningar, förespråkare för kärnvapennedrustning, miljöskydd, mänskliga rättigheter och fred, samlas idag för att fira 65-årsdagen av det första franska kärnvapenprovet som genomfördes i Algeriska Sahara den 13 februari 1960.

Denna tragiska dag detonerade Frankrike sin första kärnvapenbomb, med kodnamnet *Blue Jerboa*, i Reg-gane-regionen i sydvästra Algeriet, vilket resulterade i en förödande humanitär och miljökatastrof. Konsekvenserna av denna katastrof fortsätter att kasta en lång skugga över nuvarande och framtida generationer.

<https://ipb.org/statement-on-the-65th-anniversary-of-the-first-french-nuclear/>

<https://disarmament.unoda.org/wmd/nuclear/tpnw/>

**FÖLJ
FN:s
FÖRBUD
MOT
KÄRNVAPEN!**

http://www.icanw.org/rising_together_against_the_nuclear_threat_ican_highlights_for_2024

Blockaden avslutad – Hamnarbetarförbundet uppmanar regeringen att ta vid

”Natten till måndag (10/2) avslutades Hamnarbetarförbundets blockad av krigsmateriel till och från Israel. Fackföreningen beslutade i en medlemsomröstning att visa solidaritet med civilbefolkningen i Gaza och aktualisera frågan om den omfattande handeln som sker mellan svensk och israelisk krigsindustri. För tillfället råder vapenvila i området, och ingen har väl missat den totala förödelsen i norra Gaza som möter människor som nu återvänder i hopp om att hitta kvarlevor efter sina familjemedlemmar och för att återuppbygga sina hem, sina liv.

Vi uppmanar regeringen att avsluta allt militärt handelsutbyte med Israel i enlighet med rekommendationer från FN och andra internationella organ. Hamnarbetarna har gjort vad vi kan inom de arbetsrättsliga ramar vi verkar inom.

Responser vi fått under de senaste veckorna visar att det finns mycket starkt stöd bland allmänheten för att avsluta det militära handelsutbytet med Israel. Vi är överväldigade av mängden uppmuntrande mail och telefonsamtal, engagemanget i kommentarsfälten. Särskilt vill vi nämna Svenska Freds ”skicka en ros-kampanj”. Fackföreningen har fått hundratals ros-kort, och i fredags fick vi personligt besök från personal på Angeredsgymnasiet i Göteborg som samlat in en hel låda full med kort och personliga hälsningar. Det betyder mycket för oss, men framför allt visar det på det starka engagemang som finns för civilbefolkningen i Gaza, och vi beundrar det outtröttliga arbete från organisationer och enskilda som vi vet sker varje dag.”

Följ vad som händer: <https://hamn.nu/nyheter>

Svenska Freds om hamnarbetarna

”Svenska Freds har hjälpt Svenska Hamnarbetarförbundet med information om företag vars handel till och från Israel är mest aktuell att bevaka. Det rör sig inte om någon hemlig information. Listorna bygger på öppna källor om de största företagen samt de som förekommit i mediasrapportering som rör export till och från landet.

... Det är oerhört problematiskt att anklagelser och hänvisningar till rikets säkerhet används för att stoppa en person som drivit ett fackligt uppdrag för en laglig blockad. Den stora säkerhetsrisken är att länder som Sverige inte gör allt som går för att säkerställa att vi inte bidrar till handlingar som utreds som folkmord.

Svenska Freds har länge krävt att all vapenhandel med Israel omedelbart stoppas. Regeringen borde ha tagit sitt ansvar och fattat beslut om detta för länge sedan.”

<https://www.svenskafreds.se/upptack/vapenexport/sveriges-vapenhandel-med-israel/>

Mer om blockaden och Erik Helgesson:

<https://www.gp.se/kultur/kommentar/sakerhetshot-anvands-for-att-tysta-hamnarbetare-.6500fb4f-77a2-40f7-8e36-e966b26b764b>

<https://internationalen.se/det-ar-brattom-nu/>

<https://arbetet.se/2025/02/11/kommit-med-grova-anklagelser-erik-helgeson-polisanmaler-arbetsgivaren-for-fortal/>

”Göteborgs Hamn uppmanas att omedelbart återanställa Erik Helgesson med fulla rättigheter och full ersättning för förlorad lön samt att upphöra med all förföljelse av fackföreningsmedlemmar och att upphöra med alla rättsliga förfaranden mot honom, vilket är ett försök att tysta och skrämma dem som kämpar för arbetstagares rättigheter och facklig frihet. Kriminaliseringen av fackligt arbete måste upphöra omedelbart!”

Styrelsen för sjöfartskommittén inom fackföreningen Ver.di i Hamburg som även organiserar stadens hamnarbetare.

”Hamnarbetarförbundet i Barcelona (OEPB-Coordinadora), som företräder 1200 hamnarbetare, uttrycker sin fulla solidaritet med kamrat Erik Helgesson ... Arbetsgivarens beslut är en vedergällning för en stridsåtgärd för att stoppa transporter av militär utrustning till och från Israel ... Attacker och hot mot arbetarklassen intensifieras runt om i världen, i syfte att bryta den internationella solidariteten och tysta stödet för det palestinska folket ... Strävan efter fred kolliderar med eliternas ekonomiska intressen och krigiska strategier, och inför detta svarar arbetarklassen med sin internationalistiska solidaritet, sitt engagemang för fred och sin fasta vilja att vägra all delaktighet i folkmord.”

Organització d'Estibadors Portuaris de Barcelona (OEPB)

För kollektiv välfärd, fred och nedrustning Fackföreningsrörelsen behövs i kampen för fred Samhället måste sätta en ny agenda

Den militära upprustningen genomförs idag på bekostnad av välfärd och social trygghet.

Vår kärnvälfärd lider av hårda nedskärningar och kommunerna hålls fortfarande i ett ekonomiskt järngrepp av budgetlagen.

Det gör det omöjligt att tillhandahålla en rimlig service som möter befolkningens behov.

I en tid då de offentliga finanserna står inför åtstramningar och besparingar har det danska parlamentet beslutat att det finns utrymme för militära förstärkningar till ett värde av cirka 200 miljarder danska kronor de kommande åren. – precis som för perioden 2023–2028 cirka 65 miljarder för kriget i Ukraina.

Utöver dessa svindlande belopp uttalade landets försvarsminister Troels Lund Poulsen vid det liberala partiets rikskonferens att ytterligare 300 miljarder danska kronor borde vikas för militär rustning.

Hans budskapet är klart.

För honom och det liberala partiet står militär upprustning ovillkorligen över välfärden.

Befolkningen måste förstå att det inte finns råd att ha bättre pensioner eller möjlighet till en värdig

pensionering för utslitna arbetare.

På 3F Köpenhamn köper vi inte den modellen.

Vi ser behovet av bättre välfärd för att stärka det kollektiva skydds nätet.

Vi kommer inte att acceptera att notan för militär rustning skickas vidare till arbetarna.

Mer – inte mindre – välfärd behövs.

Det behövs en höjning av både socialbidrag och a-kassa, men också för att få plats med förfallna skolor, sjukhus, äldreboenden och dagis.

Precis som det finns ett behov av att ta sig an uppgiften att skydda klimatet i en värld med allt vildare väderlek. Våra gemensamma skattepengar ska gå till att göra samhället bättre och tryggare för de många.

Vårt budskap är tydligt:

Vi ska kämpa för en prioritering som stärker den kollektiva välfärden, där vi tar hand om miljö och klimat och samtidigt sätter stopp för höjningen av pensionsåldern och gör ett värdigt pensionärs liv möjligt.

Hänsyn till människor och miljö måste prioriteras långt högre än utgifter för fler vapen.

3F är Danmarks största fackförbund. 3F Köpenhamn är resultatet av en sammanslagning mellan tre tidigare avdelningar, 3F Industri och Service, 3F Hotel & Restauration och LPSF. 3F Köpenhamn organiserar offentligt och privat anställda i Köpenhamns och Frederiksbergs kommuner samt vissa branscher i de kringliggande kommunerna och har cirka 14 500 medlemmar och runt 500 förtroendevalda på arbetsplatserna.

Italienska CGIL manar till motstånd mot militarismen

6 mars 2025 publicerade det italienska fackets (CGIL) nättidning *La Collettiva* nedanstående artikel, rubricerad *Europa beväpnar sig och glömmer arbetet: ett politiskt och moraliskt självmord.*

<https://efolket.eu/den-italienska-fackliga-landsorganisationen-cgil-manar-till-motstand-mot-militarismen/>

Ordet är fritt:

Åke Eriksson skickar *Ställ om!* till flera av sina vänner. Kalle Guettler reagerade så här:

Tack Åke. Jag har skummat igenom hela tidningen och djupläst ett antal artiklar. Jag håller med om inriktningen och tendensen vad gäller klimat, Gaza, antisemitism, kärnvapen och inhemsk politik – men inte när det gäller krig och fred. Och jag blir redigt förbannad när Ukrainas försvarskrig likställs med Rysslands imperialistiska invasion. Det är samma dumhet som att tro att alla de folk som försvarade sig militärt mot Tysklands anfall och ockupationer under andra världskriget skulle vara av samma skrot och korn som Hitler. Och att de skulle ha fått behålla frihet och fred om de försökte förhandla i stället för att skjuta tillbaka.

Allt gott, Kalle

*

Hej Kalle!

Du förstår säkert att jag – liksom de andra som gör tidningen *Ställ om!* – är motståndare till den ryska invasionen i Ukraina. När Svenska Freds kallade till det första protestmötet på Odenplan i Stockholm var jag självklart där.

Men jag kan inte ställa in mig i ledet och acceptera den farligt förenklade bild av kriget som propageras av dem som drivit fram den svenska Nato-anslutningen och deltagandet i den stegring av rustningsvansinnet som nu sveper över hela världen.

Vi matas med en helt onyanserad bild.

Där framställs alla människor i den ryska federationen som om de har en enda vilja, styrd av Putin. "Rysen kommer! Stäng alla dörrar, även för desertörer och vapenvägrare – de är lika opålitliga som alla andra ryssar. Ryssen är det absolut onda." Så har det låtit.

Den andra grova förenklingen är att Ukraina framställs som det samlade absolut goda. Här såg ingen längre oligarkerna, korruptionen, inskränkningarna i arbetarnas fackliga rättigheter.

Du har rätt i att försvarskrig mot en angripare *inte* är det samma som angriparens våld. Det tillhör folkrätten och är inte moraliskt förkastligt på samma vis som angreppet. Men föreställningen att det måste till vapen och dödande för att man ska försvara sig är både falsk och farlig. Då väljer man bort att ens försöka med icke-våldsmetoder. Man dras med i krigandets logik.

Jag ska komplicera bilden ytterligare:

För inte så länge sedan bodde vi på en planet i djup ekologisk kris. Vi visste att denna kris bestämde hur alla andra kriser skulle bemötas. Det fanns ett medvetande om de villkor som den ekologiska krisen ställer. Villkor som inte är förhandlingsbara. Rapporter från FN:s klimatpanel visade hur klimatförändringarna går mycket

fortare än vetenskapen hittills trott att de skulle göra. Vi måste bromsa utsläppen nu. Vi kan inte vänta på att en ny klimatsmart teknik smidigt avlöser vår nuvarande dödsbringande. Om vi inte stoppar "tillväxten" så kommer den att stoppa oss.

Krigsindustrin är en stor del av den skadliga produktion som måste upphöra snarast!

Oljan och kriget är tvillingar. Att stoppa användningen av fossila bränslen är en aktion för fred. Uran och krig är tvillingar. Att stoppa kärnkraften är en aktion för fred. I dag finns bara ett sätt att använda avfallet från kärnkraftverken och det är att ladda nya kärnvapen.

När det stod klart vilka följderna var av de två atombomber som USA fällde över Japan 1945 sa flera av de vetenskapsmän som varit med om att skapa detta nya vapen att hädanefter är valet: *En värld eller ingen*. Militarismen och nationalismen måste ersättas av samarbete. Denna sanning framstod klarare än på mycket länge i början av februari 2022.

Pang! Så startade Putin sin "specialoperation" och skickade in den ryska krigsmakten i Ukraina.

Pang! Där sprack bilden av klimatkrisens planet. Nu var det krig och då spelar det ingen roll att dieselolja inte blir klimatneutral när den tankas i militärfordon. Den som nu vågade påstå att all militär verksamhet och all vapenproduktion är oförenlig med klimatmålen pekades ut som Putinvän. Men varje skott som avlossas är en spik i mänsklighetens kista, varje stridsflygplan som lämnar marken styr snabbare än ljudet bort från klimatmålen.

Jag vet att du, precis som jag, har nära band med dem som deltog – både med och utan vapen – i motståndet mot nazisterna under andra världskriget. Det finns mycket jag vill säga om det, men jag sparar det till kommande vända i vårt meningsutbyte.

Varma hälsningar!/Åke

*

Åke, gamle vän! Låt oss lägga åt sidan allt som vi är eniga om:

1. Alla krigs förödande följder för människor, klimat och natur.

2. Utopin om konflikters lösande med förhandlingar i stället för förstörelse och död.

Jag kopplar personligen ihop 1 och 2 genom att engagera mig i klimatkampen och Naturskyddsföreningen. I stället för att klistra fast oss på gatorna och stoppa trafiken delar vi i Roslagens klimatgrupp ut flygblad med konkreta krav på omställning som vi pratar med folk om. Vi skriver debattartiklar, ordnar föredrag och utfrågningar av makthavare. Vi använder demokratis friheter och möjligheter under fredsförhållanden, och det ger resultat här och nu.

Så långt är vi på samma linje. Men ditt tal om "den farligt förenklade bild av kriget i Ukraina som propageras av dem som drivit fram den svenska Nato-anslutningen" förstår jag inte. Jag var emot Nato-anslutningen och är starkt emot DCA-avtalet. Jag delar samtidigt DN:s och

andras bild av kriget i Ukraina som ett försvarskrig mot en grym och makthungrig stormakt. Reportrar som Anna-Lena Laurén, Bert Sundström med flera drar inte alls "ryssarna" över en kam. Deras framställning är nyanserad och trovärdig.

Egentligen kunde jag svara på ditt inlägg med två ord: Butja och Vita huset.

Minns du bilderna och vittnesmålen från Butja under invasionens första veckor? Liket av kallblodigt mördade civila människor i alla åldrar utspridda på gatorna, de hämningslöst plundrade privatbostäderna med kulhål i väggarna, tortyrkamrarna – och sedan, efter Ukrainas militära motanfall, hela stadsgatan fylld av ockupanternas sönderskjutna tanks, pansarvagnar och lastbilar. Tror du på allvar att fredliga demonstrationer hade hjälpt mot Putins ondska?

Jag kommer att tänka på tyskarnas överraskningsanfall mot Norge. De norska, danska och svenska regeringarna hade i likhet med britternas Neville Chamberlain trott på "fred i vår tid" med förhandlingar i stället för krig. I konsekvens med det rustade de ner sina krigsmakter och blundade för Hitlers upprustning och ambition om världsherravälde. Man lät honom "få" en bit av Tjeckoslovakien. Nöjde han sig med det? Den 9 april 1940 hade Sverige tur men inte Danmark och Norge. Vår lycka var mycket förenklat att vi hade järnmalm som Hitler behövde för kriget och som vår regering var villig att sälja till honom. Han behövde aldrig ta Sverige för att få malmen. Norges olycka var den långa Atlantkusten med djupa fjordar för Tysklands u-båtar och krigsskepp som

skulle attackera fartyg i Nordatlanten och säkra malmtransporterna från Narvik.

Putin planerade en storslagen inmarsch i Kiev, liknande den som Hitlers trupper kunde göra i Oslo på grund av sin militära övermakt. Åke: det var de ukrainska soldaternas kulor ("spikar i mänsklighetens kista" med dina ord), som lyckades bromsa anfallarna och rädda Kiev. Inget annat. Det är deras fortsatta väpnade kamp med vårt och många andra länders stöd som, trots svåra offer, har gjort att Ryssland ännu bara har kunnat ta en femtedel av deras land.

Så du klippet med Trumps och Vances försök att trycka ner Zelenskij inför tv-kamerorna i Vita huset? Håller du med om att USA och Ryssland nu tycks dela upp världen mellan sig och ge varandra frihet att roffa åt sig inom respektive intressesfär? Att USA:s regering nu likställer erövrare och försvarare i Ukraina och stödjer Ryssland i FN kan inte ha undgått dig. Europa står i dag ensamt och försvagat mellan dessa två rovdjur och måste dra konsekvensen av det. Vi ska stödja Ukraina med alla medel, samverka med andra demokratier och rusta upp vårt militära och civila försvar. Vi får inte upprepa missagen som gjordes i mellankrigstiden, tycker vännen Kalle

Fortsättning följer i nästa nummer av *Ställ om!*

<https://www.youtube.com/watch?v=7pxbGjvcyY>

Ordet är fritt:

Fredskultur handlar om att skapa förtroende

Ställa om från krig till fred är nu utmaningen för Europa

Europa har hamnat i en prekär situation när den nya amerikanska administrationen nu ser konflikten mellan Ukraina och Ryssland helt annorlunda än den tidigare.

Det finns tre krafter som driver fram denna linje.

1. En humanitär, där meningslöst dödande inte leder någon vart. Vikten av denna kan inte underskattas. Många demokrater i den progressiva vänstern ser hur det är Trump som argumenterar för en politik som de själva stod för och inte det demokratiska partiet.

2. En ekonomisk, som kanske är ännu starkare. President Trump ser internationella relationer ur ett entreprenörsperspektiv. Ekonomiska bojkotter skapar ekonomiska problem. Trump har en uttalad önskan att stärka sitt lands ekonomi.

3. En säkerhetspolitisk. Målet är att upprätthålla USA:s inflytande i världen på global nivå och inte bara i Europa. Det är tydligt att europeiska politiska ledare och amerikanska politiker har helt olika perspektiv här. Där Biden-administrationen konstaterade att Ryssland var försvagat och Nato stärkt av att nya europeiska länder som Sverige gick med, ser Trump-administrationen självklart på detta på ett helt annat sätt. Att isolera Ryssland har bara lyckats ur ett europeiskt perspektiv och med en stor kostnad som följd.

Ryssland å sin sida har i stället, mot amerikanska odds, stärkt relationerna med Kina, Indien och resten av världen genom framför allt det expanderande BRICS-samarbetet. Flera länder i Afrika vänder sig bort från väst och utvecklar i stället samarbetet med Kina och Ryssland. Hur långt skulle detta samarbete kunna gå? Kommer de också att skapa sin egen valuta och därmed hota dollarns ställning i världen?

Detta verkade inte oroa Biden-administrationen. Trump har helt klart tagit detta på större allvar. USA ser att konsekvenserna av bojkotten mot Ryssland i stället försvagar USA:s globala ställning. Trumps vilja att träffa Putin direkt utan europeiskt och ukrainskt deltagande belyser just detta! USA vill börja handla och göra affärer med Ryssland igen, kanske till och med sluta använda dollarn som ett ekonomiskt verktyg. För att motverka intresset av att skapa ett alternativ till dollarn som

världens viktigaste reservvaluta måste USA återuppta dialogen och det ekonomiska utbytet med Ryssland.

Europa har varit starkt lojalt mot USA:s expansiva Nato-politik och tvingas nu hantera konsekvenserna av den. Tveksamt om Europa förmår stötta Ukraina, på samma sätt som USA tidigare gjort. Att den politiska eliten verka vilja göra det är en sak, däremot kommer befolkningen att reagera när resurser går till militär upprustning och de sociala målen därmed överges och medel saknas för att bland annat kunna bedriva en effektiv miljöpolitik.

Utmaningen för Ukraina är att också återuppbygga landet. Den utmaningen blir uppenbar när president Trump sagt sig komma att kräva tillbaka 350 miljarder dollar som USA lånat Ukraina. Kommer Europa som redan givit över 100 miljarder Euro i bidrag klara av att fortsätta att investera i landet när USA gör anspråk på Ukrainas naturtillgångar? Europa har sina egna problem inklusive en energikris som påverkar hela den ekonomiska infrastrukturen sedan bojkotten av rysk gas och olja inleddes. Det var ju Merkels stora argument för att bygga Nord Stream, gasledningarna till Ryssland: att garantera billig gas till Tysklands industri. Nu drabbas den tyska industrin hårt, liksom svenska elkonsumenter. Det är sannerligen en stor utmaning för Europa att ta sig ur detta dilemma, som EU:s egen politik gett upphov till. Utan USA kommer ju inte Europa klara av att ställa upp några hårda villkor mot Ryssland. För det fordras samverkan och för det fordras förtroende men det är urholkat.

Det talas ofta om att skapa en säkerhetsarkitektur utifrån att stärka försvaret. Resultatet av detta synsätt ser vi ju redan i konflikten i Ukraina. Hot ger ingen grund för stabil säkerhet. Internationella relationer under efterkrigstiden har ju handlat om att bygga upp förtroende och incitament för att samarbeta. Det är trots allt det som drivit fram utvecklingen av den Europeiska unionen. Det finns tyvärr ett stort gap mellan efterkrigstidens europeiska ledare och dagens i den förståelsen.

Europa står inför ett val: antingen att fortsätta på den vägen med förödande ekonomiska och politiska utmaningar eller att ta en ny väg mer i linje med tra-

ditionell europeisk politik efter kriget. Valet ska inte vara svårt när man ställs inför alternativen. En progressiv fredspolitik behöver återställa förtroendet för det europeiska projekt som inkluderar Ukraina och även Ryssland.

EU bör lära sig av sin egen historia av att gradvis bygga förtroende mellan stater och lägga historiska orättvisor bakom sig. Detta bygger på en vilja att sätta framtidens medborgare i centrum. Ekonomiskt, socialt och kulturellt utbyte kommer att vara en viktig del av denna process. En trovärdig säkerhetspolitik behöver omfatta det som ibland beskrivs som mjuka frågor, nämligen kulturens betydelse för att stärka civilsamhället och möta medborgarnas behov och intressen.

Att demokrati handlar om makt som utgår från folket förbises alltför ofta när byråkrater och säkerhetsexperten tar upp allt medieutrymme. Men inte ens de kan förneka att ingen säkerhetsmodell kan fungera utan ömsesidig säkerhet. Detta var också Sveriges politik under 1980-talet då Sovjetunionen och Warszawapakten ockuperade halva Europa.

I FN:s generalförsamling har nationer också gemensamt kommit överens om vikten av att betona en fredskultur som ett sätt att förebygga våld. Det är därför dags att tillämpa en politik som bygger på denna agenda. Detta kräver att parterna gemensamt rannsakar sig själva för att förlikas med sitt förflutna.

För detta måste man ställas inför minst tre frågor som måste besvaras för att återställa förtroendet för en europeisk säkerhetsordning som är inkluderande och progressiv.

1. Dialog kräver att ömsesidiga intressen och behov beaktas. Vilka har varit USA:s och EU:s motiv för att blanda sig i Ukrainas inrikespolitik? Vilken var USA:s roll i Maidan-kuppen och varför användes förhandlingarna i Minskavtalet endast som ett sätt att, enligt Merkel, vinna tid för att stärka Ukraina militärt?

2. Natos expansion har bara skapat mer osäkerhet. Varför har både USA och EU ignorerat Rysslands väldokumenterade oro över Natos expansion mot Ryssland? Varför ignorerades risken för militär eskalering från rysk sida som svar på att Nato expanderade efter att Warszawapakten upplöstes?

3. Varför stoppade Storbritanniens Boris Johnson Ukrainas fredsförhandlingar med Ryssland våren 2022? Även om de hade förlorat Krim så var Ukraina i en mycket bättre situation då än vad landet är nu! Ja, hela Europa har fått betala priset för detta.

Den politiska agendan är i grunden mer än ekonomiska och militära frågor, det handlar om visionen och idealen. När vi i väst talar om våra västerländska värderingar är det just detta det handlar om. Därför

måste Europa formulera sig. En tydlig fredspolitik som omfattar alla dess områden, inte minst fredskulturen. Att stärka det civila samhällets roll och främja utbyte mellan människor. Att inse att stora frågor som ekonomi, säkerhet och miljö bara kan lösas om vi agerar tillsammans.

En fredskultur är motsatsen till en krigskultur. I stället för att misstänka och fördöma motparten i konflikter strävar man efter att hitta en gemensam grund; i stället för att lägga vikt vid det förflutna, betonar man framtiden. I en fredskultur har rättvisepincipen en självklar central ställning – kräv inte av din motståndare något som du inte själv är beredd att göra. Döm inte, utan undersök dig själv först. Med andra ord, behandla dina medmänniskor som du vill bli behandlad, det gäller även stater. Det är en princip som inte försvagar utan stärker det demokratiska samhället.

En fredskultur handlar även om att involvera hela samhället. Här har civilsamhället en särskild betydelse. Vi kan alla bidra genom en tolerant och öppen människosyn. Endast en sådan attityd kan motverka det hat och den rädsla som är spåren av en krigskultur.

Det är dags att ställa om!

Lorenz Jolin

Om hur krigskultur sprids via media

<https://tidningenglobal.se/2025/21-februari-2025/en-begynnande-krigskultur/>

Snart lyfter freds- och miljöballongen!

Den 17 maj, klockan 14:00, öppnas dörrarna till freds- och miljöfestivalen Ballongen i Bagarmossens Folkets Hus, i Stockholm. Arrangörer är Artister för fred, Jordens vänners fredsutskott, Nätverket för fred och klimaträttvisa och Bagarmossens Folkets Hus.

Projektet är i annonserings- och marknadsföringsfasen och de två eldsjälarna Jan Vejstad och Erik Lindqvist ger Ställ om! en bakgrund och lite förhandsinformation.

Jan Vejstad och Erik Lindqvist är medlemmar i Svenska Freds sedan mer ett decennium och Erik var en av initiativtagarna till Nätverket för fred och klimaträttvisa. Han är också med i Artister för fred. Jan sjunger i Teaterkören i Kärrtorp och är med i Årsta scenfolk, som gör utomhusteater och nyårskabaréer. Tillsammans med några andra vänner musicerar de ihop en gång i veckan i en folkmusikgrupp som kallar sig Sträng och blås (lyssna på första versen i deras eget bidrag till festivalen, "En dröm om människan", här: www.artisterforfred.se/ballongen). Jan avslöjar att han sedan tre år tillbaka dessutom försöker lära sig spela gitarr – hittills utan framgång, men med stor entusiasm.

Idén till Ballongen fick de i slutet av september 2024, under den första globala aktionsveckan för fred och klimaträttvisa.

Jan:

– Vi hade en freds- och klimatfestival i Solidaritetshuset. Efter det kom vi på tanken att vi kanske skulle göra nå't nytt, som skulle kunna få en bättre förankring i förorten, det var så vi tänkte. Vi tror att det finns en stor potential i förorterna och då började väl tankarna röra sig omkring att vi kanske skulle kunna göra en ny festivaldag och försöka få en bredare uppslutning.

Erik:

– Vi pratade ju mycket ungdomar och barn.

Jan:

– Ja.

En annan tanke bakom var att underhålla nyvunna och skapa fler kontakter mellan freds- och miljörörelsen. Bygga en bro mellan dessa rörelser. Både för att de största hoten just nu, krig och miljöförstöring, går hand i hand, och för att freds- och miljörörelsen är för liten för att ensam kunna skapa en fredskultur.

Jan:

– Det är lite intressant, för att man kan börja se en förändring i attityd hos miljö- och freds- och klimatrörelsen, från att tidigare då ha velat prioritera miljöfrågor stenhårt till att nu se att vi får inte det här utrymmet som vi vill ha, tidningarna nu diskuterar bara kriget, krigets effekter, upprustning, vad det kostar, blabla. Alltså, de piskar på samhället för att börja militarisera och vi måste nog börja tänka om, börja se på att kriget faktiskt är en verksamhet som kommer att strypa oss, om vi inte själva agerar.

Erik hoppas lite extra på 15–18-åringarna:

– De som börjar fundera i politiska termer om vad som händer och deras framtid. Det tänker jag, det är ungefär som en stor krutdurk som står så här och så är det en tändtråd här och det är liksom bara vem som lyckas tända den. Ungefär så. För de kan ju bli riktigt jävla förbannade. Min dröm är att det kommer dit en grupp ungdomar och att de går därifrån och tycker att fan, alltså, det här med freden, det är akut, vi måste göra nå't!

Det som håller på att ske nu är det ingen framtid i.

De förde fram festivalidén i Nätverket för fred och klimaträttvisa och bildade en arbetsgrupp tillsammans med Lorenz Jolin, som har hand om uppdateringar på nätsidan

www.artisterforfred.se/ballongen

och Hans Anderson, som jobbat med att få fram en budget. Men Erik betonar att det är Jan som drar det tyngsta lasset. Det var också Jan som kom på själva namnet "Ballongen":

– Ballongen är mjuk. Den stiger mot skyn. Det är nå'n sorts vision om en framtid som kan se annorlunda ut. Jag hade också sett alla röda ballonger på ABF-huset och jag tänkte att röd ballong mot himlen, ja men, det är bra visuell effekt.

(Alla festivalballonger kommer att vara biologiskt nedbrytbara.)

"Alla är välkomna att bidra på temat Fred och bättre miljö. Fotografera, teckna, måla, sjung, dikta... Bara fantasin sätter gränser" står det på det fina annonsblad som sprids nu.

Bidrag ska skickas in digitalt, senast den 3 maj, via www.artisterforfred.se/ballongen och läggs upp löpande på Artister för freds sajt. Den som har frågor kan mejla Jan

jan.vejstad@gmail.com

Från och med den 3 maj kommer Jan och Erik att jobba med programmet. Det går inte att säga exakt hur det kommer att se ut, förrän de har fått in alla bidrag. Men några inslag har de redan planerat för. Det kommer att finnas en konferencier som håller ihop programmet, det blir en workshop för barn, ett bokbord (en miljöorganisation vill lyfta fram självodling, till exempel, och så har Svenska Freds en del böcker som Jan och Erik gärna vill göra reklam för. En jord för alla är en annan given titel).

Alla besökare som har skickat in ett bidrag kommer att få sätta upp/framföra det (Jan och Erik står redo att assistera). För bidrag vars skapare inte kan närvara finns det lösningar. En kör från Falun har redan aviserat att de inte kan komma. De kommer att sjunga sitt bidrag på en storbildsskärm i stället. Utöver storbildsskärmen har festivalen en scen, med tillhörande ljud- och ljus teknik, anslagstavlor, foajén och stora salen i Bagarmossens Folkets Hus till sitt förfogande.

Själva Ballongen-konceptet har väckt intresse utanför Stockholm. Det kom en förfrågan från Södertälje, om de kunde få använda det. Blir det många bidrag från Södertälje till festivalen nu i maj kan det bli en Ballong i Södertälje med, lite längre fram.

I arbetet med Ballongen samlar Jan och Erik på sig mycket erfarenhet som de kommer att ta med sig in i och dela med sig av till nya fredskulturprojekt.

Erik:

- Vi utvecklar ju någon sorts kunskap-om-och-kontakter-med, liksom, så det är ett utforskande av "Vad är möjligt?"

Men just nu ligger fokus, som sagt, på att sprida information om festivalen och uppmuntra människor att delta.

Erik:

- Jag funderar lite på att åka upp till Oasen och prata med dem och höra om de kan sprida det här.

Erik fick nyligen kontakt med en föredragshållare från Fryshuset som jobbar med fredsprojekt riktade mot ungdomar. Hon har lovat att sprida informationen via Fryshusets anslagstavla.

- Jag har för mig att de har en Spoken Word-scen där. Det skulle vara kul att höra om man skulle kunna bjuda in sig där, för jag tror att man behöver ha en direktkontakt.

Kulturskolan och skolor kontaktas och annonsering sker på bibliotek och i andra offentliga rum.

Samma dag som vi träffas, den 28 februari, har Erik och Jan träffat arrangörerna för *Klimatfestival...för 17* <https://klimatfestivalfor17.se/>

Jan:

- Vi presenterade våra tankar om den 17 maj och så tyckte de att ja, men då kan ju vi bidra, då kan vi ju försöka enas och få ett samarbete. Och det är precis det vi vill. Så att, liksom, det var ju win-win när vi hade det här samtalet. De satt bara och kände att kul, kul att vi är med i Bagarmossen och vi kände bara kul, kul att vi får ännu mer kontakter och input. Och de hjälper oss också att sprida budskapet.

Det blir en ny *Klimatfestival...för 17* i oktober i år och då ska Nätverket för fred och klimaträttvisa vara med.

Erik:

- Nu kommer det här i maj och se'n i oktober... Då blir det den här kontinuiteten och förhoppningsvis blir det en kontinuitet till nå'nting se'n, och se'n... Till slut kanske man har ett program som man alltid kan ha med, liksom.

Den här kulturbiten, den måste vi hålla på med hela tiden.

Ställ om! önskar lycka till med alla förberedelser och går självklart på festival den 17 maj!

Annelie Hultén Contreras

Jan Vejstad

Erik Lindqvist

Länkat

Militär upprustning gör oss mer osäkra

Militär upprustning gör oss mer osäkra. Över hela det politiska fältet, från SD till V, är politikerna eniga om militär upprustning. Man talar om tre, kanske fem procent av BNP, av vilket det senare ligger närmare 20 procent av statsbudgeten. Större andel har det inte varit sen andra världskriget. Det finns mycket att säga om detta men en förbisedd sida är att det är så kortsiktigt.

<https://blog.zaramis.se/2025/03/09/militar-upprustning-gor-oss-mer-osakra/>

Hopp & Motstånd

Hopp & Motstånd är ett möte mellan olika organisationer för utbyte kring träning, civilkurage, ickevåld och fredskultur. Hopp & Motstånd erbjuder kurser i kombination med badsemester.

Varje dag är det gott om tid för avkoppling, bad och promenader. Under kurserna övar vi olika metoder för civilkurage, ickevåld och fredskultur.

Det kan vara praktiska verktyg för att ingripa vid förtryck och våld i bostadsområdet, arbetsplatsen och globalt politiskt våld. Vill du engagera dig?

Kontakta Tomas Magnusson gosta.tomas@gmail.com

Japansk erfarenhet: Utländsk militär närvaro ökar risken för övergrepp mot kvinnor

Sedan andra världskrigets slut har USA haft stark militär närvaro i Japan – framför allt på ön Okinawa i södra delen av ölandet. Det är en närvaro som har fört med sig en lång rad av övergrepp mot lokalbefolkningens flickor och kvinnor. Arbetaren har träffat Suzuyo Takazato som har ägnat sitt liv åt att kartlägga övergreppen och bekämpa militärbaserna.

<https://www.arbetaren.se/2025/02/12/japansk-erfarenhet-utlandsk-militar-narvaro-okar-risken-for-overgrepp-mot-kvinnor/>

Sociala medier är en överskattad resurs

Har internet och sociala medier breddat demokratin och gjort det lättare för vanliga människor att agera politiskt? Nej, menar en forskare och pekar på att sociala medier är lättare att använda i politiska syften ju mer pengar man har.

<https://blog.zaramis.se/2025/01/22/sociala-medier-ar-en-overskattad-resurs/>

Kärnkraft farligare i krigstid

Kärnkraft och dess ofrånkomliga produktion av livsfarligt avfall är inte förenlig med krigsföring och terrorism. Räcker beredskapen om det värsta händer? undrar Johanna Deinum, docent biofysikalisk kemi.

<https://tidningenglobal.se/2025/17-januari-2025/ar-det-slutforvar-av-anvant-karnbransle-som-ar-problemet/>

Konflikten mellan gruvindustrin och människorättsaktivister fördjupas

Gruvindustrin fortsätter att vara en av de mest lönsamma, men också mest kontroversiella sektorerna i världsekonomin. Trots dess ekonomiska betydelse har industrin blivit en symbol för människorättsövergrepp, våld och ekologisk förstörelse, rapporterar L'Humanité.

<https://riktpunkt.nu/2025/01/konflikten-mellan-gruvindustrin-och-manniskorattsaktivister-fordjupas-globalt/>

Världsekonomin riskerar att halveras utan snabba åtgärder för klimatet

Den globala bruttonationalprodukten riskerar att minska med 50 procent mellan 2070 och 2090 om inte rejäla åtgärder för att motverka försämringen av klimat och natur sätts in snarast. De ekonomiska riskerna med klimatförändringarna har underskattats.

<https://supermiljobloggen.se/nyheter/varldsekonomin-riskerar-halveras-utan-klimatinsatser/>

Sevärt

De vill bara vara i fred

Survival International arbetar för att urfolk och "okontaktade folk" ska ha rätt till sitt land och betraktas som samtida samhällen, inte som anakronistiska kvarlevor från forntiden.

<https://www.survivalinternational.org>

De har en YouTube-kanal också:

<https://www.youtube.com/@survivalinternational>

Här är ett klipp om vanliga vanföreställningar om "okontaktade folk":

<https://www.youtube.com/watch?v=5EtFQNXMc1c>

Sent upptäckta bilder från Hiroshima

<https://www.youtube.com/watch?v=QrQjADwzDm0> Documerica - bilder av en miljökris

Konsumtionssamhällets baksida

På 1970-talet inleddes ett projekt för att dokumentera den amerikanska drömmens baksida – miljöförstöringen. Fotografer runt om i landet tog cirka 80 000 bilder. Nu får vi möta några av dessa fotografer som berättar om projektet och kopplar det till dagens situation.:

<https://urplay.se/program/236026-documerica-bilder-av-en-miljokris>

Mot ny kärnkraft – 13 april i Stockholm

Folkkampanjen mot Kärnkraft – Kärnvapen har tagit initiativ till en manifestation inför det väntade riksdagsbeslutet om finansiering av ny kärnkraft. Vår förhoppning är att många organisationer och enskilda ska inse allvaret i vad som är på väg att beslutas. Preliminärt blir det demonstrationståg från Odenplan klockan 13 och avslutande möte på Sergels Torg klockan 14. *Nej till ny kärnkraft! Inga nya lagar, regler och subventioner som låser fast Sverige finansiellt under generationer i ett riskabelt, onödigt och mångdubbelt dyrare energislag än alternativen! Pengarna och resurserna behövs till så mycket annat i dagens Sverige.*

<https://folkkampanjen.se/>

Bär knappen du också!

1,5-gradersknappen är en symbol för Parisavtalet och behovet av en global samverkan. Visa ditt personliga ställningstagande så att det blir tydligt att vi är många.

Knappen tillkom våren 2023 på initiativ av Gretas gamlingar i Blackeberg – sedan dess har över 1000 knappar redan spridits! Hösten 2023 tog Klimataktion Stockholm över stafettpinnen och administrerar hanteringen av knapparna. Nu vill vi bredda kampanjen.

Var med och sprid knappen! Köp ett lite större antal till lägre pris och sälj dem vidare för 15 kr styck.

<https://klimataktion.se/2023/12/11/bar-15-gradersknappen-och-visa-att-du-bryr-dig-om-klimatet/>

På språng 8 mars

https://www.amnesty.se/aktuellt/8-mars-siffrorna-i-den-har-artikeln-ska-inte-behova-finnas/?gl=1*b6a70a*_up*MQ..*_gs*MQ..&gclid=CjwKCAjwvvr--BhB5EiwAd5YbXtzmBWRhUWzT8fmn48M-Aytqgf-2P8tQNbeEHdc1YY040jv8a0Sy7RoCvz4QAvD_BwE

#TaEttKlivFramåt
FÖR DEMOKRATIN

**Landsomfattande
aktioner**

30 - 31 maj

**Manifestation
i Stockholm**

**Under Almarna,
Kungsträdgården
5 juni kl 17**

#Demokratiuppropet

På gång:

<https://folkmotdca.se/kalender-2025>

https://www.facebook.com/events/415402801277681/?active_tab=discussion

Kalendarium

19 mars Women in Conflict Zones Webinar

Talare från Vitryssland, Kamerun, Demokratiska republiken Kongo, Gaza, Libanon, Moçambique, Nigeria, Sydkorea, Sudan och Syrien.

<https://ipb.org/events/women-in-conflict-zones-webinar/>

20 mars Skogen räddar klimatet – men hur?

Kl 18:00–20:30, Immanuelskyrkan, Kungstensgatan 17, Stockholm. Dialogmöte inför Klimatriksdag 2025. Du kan även delta digitalt. Klimatriksdagen presenterar en uppdaterad klimatomställningsplan för Sverige.

<https://www.facebook.com/klimatriksdagen>

22 mars Tredje Skeppsbroaktionen – bryt bilberoendet, bort med parkeringsplatser

Kl 14.00 nedanför Slottet, nära statyn av Gustav III. Det blir tal och uppträdanden av artister. På initiativ från Alternativ Stad/Jordens Vänner Stockholm, förenas flera organisationer som Naturskyddsföreningen Stockholms län, Cykelfrämjandet, Klimataktion Stockholm m fl. Anslut din organisation också och ta med infobord, fika, mm.

https://www.facebook.com/events/1355587262133902/?_rdrr

26 mars Studiecirkel – Aktivt hopp: att möta vår tids utmaningar utan att bli galen

6 träffar, i samarbete mellan Naturskyddsföreningen i Stockholms län och Studieförbundet. Kursavgift 500 kr.

<https://www.studieförbundet.se/stockholms-lan/gustav-arrangemang/kurser/2025/mars/aktivthopp/>

5–6 april Klimatriksdag 2025

Stadsgårdsterminalen, Stockholm, för att påverka klimatpolitiken inför valet 2026. Fyra rubriker ramar in programmet: Lokal delaktighet, Rättvis och lockande omställning, Nå klimatmålen och Påverka politiken.

Att delta är öppet för alla men kräver en inträdesbiljett – anmäl dig nu! Läs om det preliminära programmet här:

<https://www.facebook.com/events/912268544161236>

11 april Global klimatstrejk

Gemensam global aktion för klimaträttvisa på uppmaning av Fridays for Future

24–27 april Fred och klimaträttvisekonferens i Litauen

26 april Global manifestation med Rebellmammorna

Rebellmammor på olika orter i världen. Temat kommer att vara #protectwhatyoulove och i Sverige kommer fokus att ligga på skogen.

8–9 maj 80-årsminnet av fred i Europa

24–28 maj World Peace Award

Internationell fredskonferens i Stockholm. på temat "World Peace begins within ourselves"

<https://www.wpareport.com/>

13–15 juni Naturskyddsföreningens riksstämma

<https://www.naturskyddsforeningen.se/engagera-dig/kalender/riksstamma-2025-kungsbacksvagen-22-gavle-2025-06-13/>

24–26 juni Manifestation mot NATO:s toppmöte i Haag

25–27 juli Nordic Peace Alliance Conference

Backagården, Höör. Flera teman, bl.a. nordisk samordning av fred och klimaträttvisa

1–2 augusti 50 år sedan Helsingforsavtalet

Civilsamhället samlas för gemensam säkerhet, mänskliga rättigheter, fred och klimaträttvisa i Helsingfors.

19–24 augusti 100 år sedan Stockholmsmötet om religionernas ansvar för fred.

År 1925 hölls ett ekumeniskt möte på initiativ av ärkebiskop Nathan Söderblom: "Trovärdig och rättvis fred innefattar en mångfald av dimensioner: fred mellan länder, fred mellan människor, fred mellan trosriktningar och religioner, fred med skapelsen och fred med Gud."

September 2:a globala aktionsveckan för fred och klimaträttvisa

11 sep Sorgmarsch för climate

För fjärde året i rad anordnas sorgmarschen i Stockholm av Grand Panthers, Gretas Gamlingar tillsammans med flera samarbetsorganisationer.

3–5 oktober Omställningskonferens i Härnösand

<https://omstallning.net/>

15–16 oktober IDG-konferens i Stockholm – Inner Development Goals Summit 2025

IDG vill stärka och utbilda i individers och organisationers inre utvecklingsmål, så att de blir mer kompetenta att ta itu med FNs globala utvecklingsmål och ett hållbart samhälle.

<https://innerdevelopmentgoals.org/events/summit2025/>

24 oktober 80 år sedan bildandet av FN

10–21 november COP 30 – FN:s klimatkonferens i Belém, Brasilien

Tidigare nummer av vår tidning kan laddas ner från:

<https://www.artisterforfred.se/n%C3%A4tverket-fred-klimat>

På nästa sida finns det upprop som är grunden för vårt arbete. Skriv ut och sprid!

Fred & Klimaträttvisa!

Kom med och bygg en rörelse för fred på jorden och fred med jorden. Nu måste vi samlas lokalt, nationellt och internationellt för eldupphör och fredsförhandlingar i alla krig, för konkreta lösningar på klimatnödläget och för rättvis fördelning av resurser.

Militariseringen både i Sverige och över hela världen slukar enorma resurser som behövs för att lösa klimatkrisen och andra stora problem i vår tid. Att fortsätta skövla och utnyttja naturtillgångarna som om de var oändliga gör planeten obeboelig. Själva livet är hotat.

Vi kan inte fortsätta leva som om det finns fyra jordklot. Energianvändningen måste minska kraftigt, både genom energisnål teknik och ett energisnålt levnadssätt. Vi måste ha ett resursbevarande samhälle och då krävs en genomgripande förändring av det ekonomiska systemet och hela samhället – en förändring som gynnar både dem som bor på landsbygd och i stad, folk som arbetar i jordbruk, skogsbruk, industri och servicenäringar.

Krig innebär att människor dödas, skadas och traumatiseras. Människor drivs på flykt. Bostäder, gemensamma byggnader och infrastruktur förstörs. Miljön skadas av föroreningar, minor och bomber.

Krig leder till militär upprustning, de skapar fiendebilder och bygger murar mellan människor.

Vi behöver bygga broar för att leva tillsammans och kunna arbeta för att lösa klimatkrisen. Vi måste skapa ett gott liv för jordens befolkning. Vi måste samarbeta för att trygga matförsörjningen och spara på våra tillgångar. Vi vill att miljarderna för militär upprustning i stället satsas på klimat, skola, vård och omsorg.

Vi uppmanar enskilda och organisationer att komma med och skapa en folkrörelse för fred och rättvisa.

Fred och klimaträttvisa nu!

Nedrustning – för miljö och välfärd!

För en rättvis värld!

Arbetsgruppen för fred och rättvis klimatomställning stockholm@svenskafreds.se
Jordens vänner/fredsutskottet, Artister för fred och Fridays for future/Lund
slowclimate@gmail.com var de första undertecknarna av detta uppprop. Nu är
listan på grupper som anslutit sig lång och det tillkommer nya – i flera länder.
Se <https://actionnetwork.org/forms/endorsingpcj/> (läs koden här bredvid)

FRED *på & med* **JORDEN**